

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

8^e Jaargang

AMSTERDAM

G. THEOD. BOM EN ZOON

1900

Gemengde Berichten.

Muntvondst te Vlissingen.

Eenige jaren geleden vond men te Vlissingen, een meter onder den grond, een steenen kruikje, inhoudende 125 zilveren en 4 gouden munten. De plaats waar deze zijn opgegraven, in de nabijheid van het fort de Nolle, ligt vlak aan zee, daar, waar de vroegere stadswal moet hebben gelegen. 1)

De fragmenten van het gebroken kannetje zijn, jammer genoeg, niet bewaard. De vondst is, zoover ik weet, geheel in mijn bezit gekomen. Zij bestaat uit munten der 15^e eeuw, meest nederlandsche, die door een geelachtige stof, welke gemakkelijk kon verwijderd worden, waren bedekt; slechts bij enkele stukken was deze in roest overgegaan. Over het algemeen zijn ze goed bewaard, de jaartallen duidelijk leesbaar.

De oudste munt daaronder behoort aan FILIPS

1) Een korte inhoud van deze vondst is door Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFFEPIÉ in zijn verslag van het Penningkabinet, over 1899, medegedeeld.

VAN ST. PAUL, ruwaard van Brabant (1420—22); de jongste is in 1488—89, tijdens het oproer van Gent, op naam van den jeugdigen FILIPS DEN SCHOONE, aldaar vervaardigd.

Het is opvallend, dat de vondst geen munten bevat, tijdens de minderjarigheid van FILIPS te Brugge geslagen, waarop MAXIMILIAAN den titel van Roomsche koning en dien van PATER aanneemt. Zouden deze met opzet door den toenmaligen eigenaar van den schat zijn geweerd?

Wij weten immers, dat de Vlamingen het MAXIMILIAAN zeer euvel hebben geduid, dat hij zijn eigen naam op de munten zijns zoons liet plaatsen, een boosheid, die zelfs zoo ver is gegaan, dat de Gentenaars op eigen gezag geld deden slaan, waarop de naam FILIPS alleen en zelfstandig voorkomt. Van deze serie zijn een negental stukken in de vondst aanwezig. Een muntvondst dus, met politieke kleur!

Het is, dunkt me, aan geen twijfel onderhevig, dat het wegstoppen der munten met de onlusten in verband heeft gestaan. De Sluizenaars vooral, maakten het den Zeeuwen zoo lastig mogelijk, zij plunderden en roofden waar het maar kon.

In 1485 — volgens VAN DER AA in 1489, doch dit zal wel als een vergissing moeten worden aangezien, daar alle oude kronieken dit feit op 16 Mei 1485 stellen — werd Vlissingen door hen overvallen, ingenomen en geplunderd.

Groote schatten gelds namen zij bij hun vertrek mede. „Sy hebben de pluymen uyt den bedden ghedaen vullende die tijcken weder met cleynodiën,”

zegt de oude kroniek, 1) maar zij lieten het hierbij niet. Burgers werden ontvoerd en slechts tegen losprijs vrijgelaten.

Na deze overrompeling heeft MAXIMILIAAN het noodig geoordeeld, de stad met wallen en vesten te omgeven.

In 1488 kwamen de Sluizenaars op nieuw met hunne „Roeybargen” het platteland van Zeeland bestoken; drie jaren daarna werd Westkappel door hen verbrand.

Voegt men hier nog bij de rooftochten van FRANS VAN BREDERODE, het opperhoofd der Hoeksche partij, wiens benden voortdurend de kuststreken der Zeeuwsche eilanden onveilig maakten, dan is het zeer verklaarbaar, dat schatten aan de veilige aarde werden toevertrouwd.

Aangenaam was het leven toen ter tijde niet. In 1485 brak bovendien een hevige storm boven Walcheren uit, waardoor o. a. 17 molens omwaaiden en de zeedijken doorbraken. „’t Landt lach verdroncken ofte een zee hadde gheweest, 2) datter veel volckx ende schepen verdroncken ende bedorven.” En tot overmaat van smart had den 18^{den} maart 1486 een groote Zoneklips plaats, „snoenens op den middach drie uyren lanck duerende, dattet soo donker was als haddet avont gheweest.”

En wij weten uit oude verhalen, hoe groot de

(1) *Die oude chronycke en de historien van Zeelandt* door JAN REYGERSBERGH, *Middelburg* 1634, blz. 212.

2) L. c. blz. 213.

angst en ontsteltenis waren, die dergelijke natuurverschijnselen bij de onwetende bevolking in het leven riepen.

Eenige jaren later, in 1491, toen zooals we reeds gezegd hebben, de Sluizenaars een onwelkom bezoek aan Walcheren brachten, volgde, zegt de kroniek, 1) een ontspreekelijcken dieren tijdt, „soodat men eenen sack tarwen om thien schellinghen ende een ey eenen halven stuyver, een pondt booters om ses stuyvers, een pondt kaese om twee stuyvers koste, ende alle dinghen daer nae.” Zou men in vreedestijd een pond kaas voor een mijt hebben gekocht?

Veel voorspoed hebben de bewoners van Sluis bij hunne strooptochten toch niet gehad; volgens REYGERSBERGH stierven er in 1491 meer dan 23000 menschen. 2)

Maar genoeg voorbeelden om aan te toonen, dat het toch niet zoo dwaas was zijn zuur verworven geld op een veilig plekje onzichtbaar te maken.

In de vondst zijn 9 munten aanwezig, zoogenaamde copenolen, die tijdens het oproer van Vlaanderen in Gent zijn geslagen. Zij werden aldus genaamd naar JAN DE COPPENOLE, deken en hoofdaanvoerder der gentsche oproerlingen. Nog altijd, zegt R. SERRURE, is het spreekwoord, „hij is noch roomsch, noch copenolisch” in Gent bekend.

Van deze serie zijn in de vondst niet aanwezig

1) REYGERSBERGH, blz. 218.

2) L. c. blz. 220.

de gouden florin au St. Jean en de double patard. 1)

Het was in Vlaanderen waarlijk treurig gesteld. Gent en Brugge hadden zich zelfs verstout, den roomsch koning in het huis Craenenburch te Brugge gevangen te zetten, een daad van geweld, die hen duur zou te staan komen.

Dank zij de komst van keizer FREDERIK, die met een groot leger zijn zoon ter hulpe was gesnel, werd de doorluchtige vorst in zijn eer hersteld en het oproer tijdelijk „ghedadinckt.”

De oproerige steden werden zwaar beboet. Als een der hoofdpunten van den vrede, werd het geld in waarde verminderd en in dit afgezette geld, moesten nog wel de boeten worden betaald.

„Eenen gouden gulden”, zoo lezen wij, 2) „die ghedaen hadde drye en 't sestich stuyvers worde gheset op twee en veertigh stuyvers, ende die vier yvers die ghedaen hadden vijf stuyvers worden die drie op vijf stuyvers gheset. Ende voort alle andere

1) De omschriften, die deze munten versieren, zijn: *Equa libertas Deo grata. Fiat pax in virtute tua en In Domino confido*. On peut regarder ces devises, zegt R. SERRURE, in zijn *Dict. géogr. de l'hist. monétaire belge*, page 134, comme l'expression des changements qui se produisirent dans la situation des Gantois pendant les troubles. *Equa libertas etc.* — een gelijke vrijheid is Gode aangenaam — fait songer à un peuple encore dans le premier feu de la révolte, mais peu à peu la lutte affaiblit l'ardeur des masses, et l'on vient à songer à la paix: *fiat pax etc.*, — De vrede geschiede in Uwen geest — Enfin, in *Domino confido* — Vertrouw op den Heer — est le cri naturel des Gantois, lorsqu'en 1489 ils voyaient s'approcher le moment où tout appui de la France allait leur manquer et où ils n'auraient plus d'espoir, que dans la miséricorde du Tout-Puissant.

2) REYERSBERGH, blz. 217.

goude ende silvere penninghen nae advenant, daer een groote commotie om was in alle des Princen Landen ende menich koopman werter mede verdorven.”

De gouden munten werden volgens deze berekening een derde, de zilveren twee derden in nominale waarde verminderd.

Als men nu bedenkt, dat binnen den tijd van drie jaar, de som van 300000 gouden schilden, 1) ieder 36 stuivers waardig, beloopende 525000 ponden tournooisch, door de oproerige Vlaamsche steden aan den roomsch koning in dit in koers verlaagde geld, moest worden voldaan, zal het wel niemand verwonderen, dat de geldnood zich spoedig openbaarde en men er noode toe overging.

Brugge en Gent verklaarden dan ook, dat zij van een vermindering van twee derden van het geld niets wilden weten en slechts zouden toegeven, dat het de helft in waarde verminderde, al zouden zij den laatsten druppel bloeds daarvoor moeten wagen, zegt VAN MIERIS. 2)

Hun tegenstribbelen heeft evenwel niet gebaat.

Wel is waar is, na de loslating van MAXIMILIAAN, de oorlog opnieuw ontbrand, maar, dank zij de uitmuntende hulp van ALBRECHT VAN SAKSEN-MEISZEN, die door den roomsch koning tot algemeen stadhouder der Nederlanden was aangesteld, is deze in 1492 ten gunste van MAXIMILIAAN geeindigd. 3)

1) V, MIERIS, *Hist. der Ned. Vorsten*, I blz. 223.

2) L. c. blz. 226.

3) P. J. BLOK, *Geschiedenis van het Ned. Volk*. II blz. 299.

Toen hebben de Gentenaars den roomsch koning als voogd van zijn zoon FILIPS moeten huldigen en hun aandeel in de bedongen boete betaald en het geld werd afgezet, gelijk het in andere deelen van Vlaanderen reeds was gedaan. MAXIMILIAAN had de groote geldsommen, door de oproerige staten te betalen, wèl noodig. De oorlog had hem schatten gelds gekost, die hij niet bij machte was te voldoen. In 1498 was de som, die hij ALBRECHT VAN SAKSEN schuldig was, voor gemaakte oorlogskosten, reeds tot 350000 goudguldens aangegroeid. Niet in staat zijnde deze kapitale schuld te voldoen, benoemde MAXIMILIAAN den hertog tot erfelijk Gubernator en Potestaet van Friesland, met de bepaling evenwel, dat tegen betaling der geheele som ten allen tijde de bourgondische aanspraken op Friesland zouden kunnen worden teruggekocht. 1)

Met het oog op de lage waarde van het geld, vertegenwoordigde onze vondst slechts een geringe som, maar die men toch ongaarne wilde missen. Is het wegstoppen geschied door een inwoner van Vlissingen, door vluchtelingen van schepen, door officieren die de stadswal moesten bewaken, wie zal het zeggen?

Rustig en kalm liggen ze voor ons, de blinkende schijfjes, stomme getuigen van menschelijke hartstochten, klaarblijkelijk bevestigende de waarheid van het spreekwoord, dat „geld de ziel van den oorlog is.”

1) L. c. blz. 357.

HOLLAND en ZEELAND.

FILIPS DE GOEDE.

1433—1467.

N ^o .		v. D. CHUYS Plaat n ^o .	Stuks
1.	Dubbele stuiver of vierlander . . . Gewicht 3.05 wichtjes. Eén exemplaar besleten.	XIV 11	2

MARIA VAN BOURGONDIE.

1477—1482.

2.	1478. Halve stuiver of groot. . . Gewicht 1.75 w. Fraai.	XVI 16	1
3.	1480. Dubbel vuurijzer Gewicht 3 w. Goed, doch enkele letters besleten.	XV 4	1
4.	1480. Halve stuiver of groot . . . Gewicht 1.75, 1.70 en 1.60 w. Alle exemplaren een weinig besleten.	XVI 18	4
5.	1480. id. id. Variëteit met C.O* HOLL. Het kruis op de keerz. is anders van teekening; op het middenpunt een groote roos . . . Gewicht 1.75. Eenigszins besleten.	v.D.CHUYS	2
6.	Dubbel vuurijzer Gewicht 3 w. Besleten.	XV 6	1
7.	1481. Halve stuiver of groot . . . Gewicht 1.70 w. Fraai.	XVI 19	1
	Transporteeren		12

No.		v. D. CHJJS		Stuks.
		Plaat	N ^o .	
	Per transport			12
8.	1481. id. id. Variëteit met CO* h ₂ OL †			1
	Gewicht 1.60 w. Een weinig besleten.			
9.	1482. Dubbel vuurijzer	XV	7	1
	Gewicht 3 wichtjes. Goed exemplaar.			

GELDERLAND.

KAREL DE STOUTE.

1473—1477.

10.	1485. Dubbel vuurijzer	XII	7	1
-----	----------------------------------	-----	---	---

MARIA VAN BOURGONDIE.

1477—1482.

11.	z. j. Halve stuiver of groot. Variëteit met GELRI	XII	3	2
	Gewicht 1.65. Fraai, één exemplaar besleten.			
12.	1480. id. id. Variëteit met GELRIE.	XII	4	1
	Gewicht 1.85. Goed.			

BRABANT.

FILIPS VAN ST. PAUL, ruwaard.

1420—1422.

		DE WITTE	
		N ^o .	
13.	Drieland	452	1
	Gewicht 2.40 w. Voorz. besleten.		
	Transporteeren		19

No.	DE WITTE No.	Stuks
	Per transport . . .	19

FILIPS DE GOEDE.

1430—1467.

14. Patard of dubbele gros vierlander . . 478 1
Besleten.

KAREL DE STOUTE.

1467—1477.

15. 1285. Dubbel vuurijzer 507 3
Gewicht 5 en 2,95 w. Goede exem-
plaren.
16. 1285. Half vuurijzer 509 3
Gewicht 1.75. Fraai.
17. 1286. Dubbel vuurijzer 507 3
Gewicht 2.90 en 2.85 w. Fraai, 1 exem-
plaar besleten.
18. 1286. Half vuurijzer 509 2
Gewicht 1.80 en 1.70 w. Fraai, één
wat besleten.

MARIA VAN BOURGONDIE.

1477—1482.

19. 1288. Dubbel vuurijzer, muntteeken:
hand 516 2
Gewicht 3 w. en 2.95. Zeer fraai.
-
- Transporteeren 33

N ^o .	DE WITTE N ^o .	Stuks
	Per transport . . .	33
20.	1878. Enkel vuurijzer, muntteeken: burcht	517 2
	Gewicht 2.85 w. Zeer fraai, het 2 ^{de} exemplaar goed.	
21.	1878. Enkel vuurijzer, muntteeken: burcht	520 2
	Gewicht 2.85 w. Zeer Fraai.	
22.	1879. Enkel vuurijzer, muntteeken: burcht	520 2
	Gewicht 2.95 w. Fraai.	
23.	1880. Dubbel vuurijzer, muntteeken: burcht	517 2
	Gewicht 3 en 2.85 w. Eenigszins besleten.	
24.	1880. Groot met de gothische M, muntteeken: burcht	522 1
	Gewicht 2 w. Fraai.	
25.	1881. Dubbel vuurijzer. Het munttee- ken (hand) tusschen de leeuwen in . . .	518 2
	Gewicht 2.95 en 2.90 w.	
26.	1881. Enkel vuurijzer. Het munttee- ken (hand) in het veld.	521 1
	Gewicht 2.95 w. Fraai.	
27.	1881. Enkel vuurijzer. Als voren. Va- riëteit met BR : Z : LIΩ +	521 1
	Gewicht 3.10 w. Zeer fraai.	
	Transporteeren . . .	46

VLAANDEREN.

N ^o .	:	SERRURE. Cab. du prince Stuks. de Ligne. N ^o .	
		Per transport. . . .	46
FILIPS DE GOEDE.			
28.	Dubbele stuiver of vierlander . . .	104	5
	Gewicht 3.50 en 3 w.		
	Twee exemplaren, goed, 3 afgesleten.		
KAREL DE STOUTE.			
29.	Dubbele stuiver of vierlander . . .	111	2
	Gewicht 2.85 en 2.80 w. Zeer fraai.		
30.	1848. Dubbel vuurijzer. Variëteit met CO ✕ FL Roosje in de afsnede. Verg.	114	1
	Gewicht 3 w. Goed.		
31.	1848. id. id. Variëteit met DV ✕ ✕ BORG ✕ Z ✕ CO ✕ FL. Zes vonken rond het vuurstaal. De leeuwen zijn zeer groot. Roosje in de afsnede. Verg.	114	1
	Gewicht 2.90 w. Zeer fraai		
32.	1848. Halve leeuwenstuiver. DEN DUYTS	216	1
	Gewicht 1.75 w. Fraai.		
MARIA VAN BOURGONDIE.			
33.	1844. Dubbel vuurijzer. Variëteit met COMIT ✕ FL. Roosje in de afsnede. Verg.	118	1
	Gewicht 3 w. Goed.		
	Transporteeren		57

N ^o .		SERRURE.	
		Cab. du prince	Stuks.
		de Ligne. N ^o .	
	Per transport . . .		57
34.	1811. id. id. Variëteit met $\text{CO} \text{M} \text{IT} \text{z}$ $\text{FL} \text{X} \text{O}'$ De keerzijde heeft z in plaats van het gewone z aan het begin der legende. Verg.	118	1
	Gewicht 2.95. Goed.		
35.	1818. id. id. Variëteit met $\text{CO} \text{M} \text{IT}$ $\text{z} \text{FL} \text{X}'$ zonder roosje in de afsnede. Keerzijde met 1818 $\text{z} \text{z}$ Verg.	118	1
	Gewicht 3.05 w. Zeer fraai.		
36.	1818. id. id. doch met $\text{CO} \text{M} \text{IT} \text{z}$ $\text{F} \text{z}$ Zonder roosje in de afsnede. Keerzijde 1818 z Verg.	118	1
	Gewicht 2.95 w. Goed exemplaar.		
37.	1818. id. id. doch met $\text{CO} \text{M} \text{IT} \text{z}$ $\text{FL}' \text{z}$	119	1
	Gewicht 2.95 w. Fraai.		
38.	1818. Groot. Variëteit met * tusschen de woorden. DEN DUYTS	218	6
39.	1818. id. id. Variëteit met $\text{CO} *$ $\text{F}' * \text{z}$ Verg.	120	1
	Gewicht 1.80 w. Fraai.		
40.	1818. id. id. Variëteit met $\text{CO} *$ $\text{FL}' * \text{z}$ Verg.	120	2
41.	1819. id. id. Variëteit met $\text{CO} *$ $\text{FLi} \text{z}$ Verg.	120	3
	Gewicht 1.80 en 1.75 w. Fraai.		
	Transporteeren . . .		73

No.	SERRURE.		Stuks.
	Cab. du prince de Ligne N ^o .		
	Per transport	. . .	73
42.	1879. id. id. Variëteit met CO^* F^{\dagger} Verg.	120	3
	Gewicht 1.80 en 1.75 w. Goede exemplaren.		
43.	1480. Groot met $\text{CO}^* \text{F}^{\dagger}$ Geroest.		
44.	1881. id. id. doch met COMIT^* F^{\dagger} Verg. DEN DUVTs,	219	1
	Gewicht 1.85 Fraai.		
45.	Onleesbare jaartallen id. id. Besleten.		4

STAD 'GENT.

1488—1489.

46.	z. j. Dubbel vuurijzer op naam van Filips den Schoone. In de afsnede GANDT	131	2
	Gewicht 3 en 2.90 w. Fraai.		
47.	z. j. id. id. Variëteit met COMES FLIT^+ Verg.	131	1
	Gewicht 2.90. Fraai doch de rand iets geschonden.		
	Transporteeren		84

N ^o .	SERRURE, Cab. du prince de Ligny. N ^o .	Stuks.
	Per transport . . .	84
48.	Groot met den leeuw, zoögenaamde Coppenoel, z. j + PhS .: DEI .: GRA .: DV * B' .: COMES .: FL. Keerzijde: + FIAT .: PA * .: IN .: VIRIVTE .: IVV .: EUT .: h ₂ Verg.	132 1
	Gewicht 3 w. Fraai.	
49.	z. j. Half vuurijzer	133 2
	Gewicht 1 85 w.	
50.	z. j. id. id. Variëteit met CO .: FLA Verg.	133 3
	Gewicht 1.65 w. Een weinig besle- ten en geroest.	

G R A A F S C H A P H E N E G O U W E N .

FILIPS DE GOEDE.

51.	Dubbele stuiver of vierlander . . .	4
	Niet fraai.	

L U I K .

LODEWIJK VAN BOURBON.

1456—1482.

	DE CHESTRET N ^o .	
52.	(14)78. Dubbel briquet-vuurijzer met IVV * DV * LXXVIII	350 1
	Gewicht 2.70. Fraai.	
	Transporteeren . . .	95

N ^o .		DE CHESTRET N ^o .	Stuks.
	Per transport		95
53.	(14)78. Briquet d'argent van Hasselt. Gewicht 3 en 2.90 w. Wat besleten.	352	2
54.	(14?) Briquet Gewicht 2.90 w. Fraai.	354	1
55.	Halve briquet Gewicht 1.60 en 1,50 w. Eenigszins besleten.	357	3
56.	id. id. Variëteit met BŒUC. Gewicht 1.50 w. Geroest.	557	2

FRANKRIJK.

KAREL VII.

1422—1461.

57.	Ecu à la couronne, geslagen te Rouaan	1
	Geheime punt onder de 15 ^e letter. Goud	
	Gewicht 3.05 w.	
58.	id. id., geslagen te Tours	1
	Muntteeken: een klein torentje aan het einde
der opschriften. Goud.	
	Gewicht 3.40 w.	

LODEWIJK XI.

1461—1483.

59.	Ecu à la couronne, geslagen te Toulouse	1
	Geheime punt onder de 5 ^e letter. Goud.	
	Gewicht 3.35 w.	

Transporteeren 106

N ^o .		Stuks.
	Per transport	106
60.	Ecu à la couronne, geslagen te Bordeaux. Een schip aan het begin der legenden. Goud. Gewicht 3.20 w.	1

KAREL VII.

LE BLANC
p. 248 n^o.

61.	Grand blanc, zilver	2	1
-----	-------------------------------	---	---

BRETAGNE.

FRANÇOIS II.

1458—1488.

POEY D'AVANT
p. 68 n^o.

62.	Blanc de billon	355	2
	Gewicht 3.60 w.		

BOURGONDIË.

KAREL DE STOUTE.

POEY D'AVANT
p. 299 n^o.

63.	Blanc	1424	1
	Gewicht 2.65 w.		

KASTILIË.

ALFONS VAN PORTUGAL.

1475—1479.

I HEISS, pl. 17

64.	Grosso		1
	Gewicht 3.25 w.		
	Transporteeren		112

STAD KEULEN.

N ^o .		VAN MERLE p. 533 n ^o .	Stuks.
	Per transport.		112
65.	Gross	2	1
	Gewicht 3.15 w.		

KLEEF.

JOHANNES I.

1448—1481.

66.	Gross		1
	Gewicht 3 w.		

ENGELAND.

HENDRIK V.

1413—1422.

67.	Groat. Civitas London		2
-----	---------------------------------	--	---

EDUARD IV.

1461—1483.

68.	Groat. Civitas Eboraci		1
69.	Groat. Civitas London		1
70.	Halve groat. Besleten.		1

HENDRIK VI.

71.	Groat. Civitas London		1
72.	Groat. Villa x Calisie x		8
73.	Groat. Vil o la x Cali - sie o		1
	Totaal		129

M. DE MAN.

Onlangs zijn, naar ons werd gemeld, te Wagenborgen, een dorp 3½ uur noordwestelijk van Winshotsen gelegen, een 500tal carolingische munten gevonden, die naar het Kon. Kabinet zijn opgestuurd. Wij mogen dus verwachten, dat de ijverige directeur van genoemde verzameling, later in zijn jaarverslag, (of in een of ander numismatisch tijdschrift), een volledige beschrijving van deze hoogst merkwaardige als zeldzaam voorkomende vondst zal geven.

Het zal mogelijk enkele lezers van ons tijdschrift belang inboezemen, dat de zeldzame toursche groot van GUY VAN NAMEN, graaf van Vlaanderen, in 1303 ter herinnering aan het beleg van Middelburg vermoedelijk aldaar geslagen, — zie blz. 100 van de tweede aflevering, — uit de verzameling van burggraaf B. DE JONGHE te Brussel, in die van het Kon. Kabinet is overgegaan.

Moge het den bekwamen directeur gelukken, meerdere stukken op ons land betrekking hebbende, die in buitenlandsche verzamelingen berusten, voor het haagsche Kabinet te verwerven.

BOEK AANKONDIGING.

I. RÉPERTOIRE GÉNÉRAL DE MÉDAILLIS-
TIQUE. *Recueil de descriptions détaillées de toutes les médailles donnant les variantes, les États de gravure, les métaux différents, les refrappes, les copies et les imitations de tous genres.*

Ouvrage conçu sur un plan nouveau, imprimé sur fiches séparées et destiné à former un Dictionnaire général de médaille, où toutes les adjonctions et intercalations seront éternellement possibles, publié et édité par PAUL CH. STROEHLIN, président de la société suisse de numismatique.

Ire Partie, Serie 3: *Médailles à portraits, Période moderne et contemporaine.*

Oorspronkelijk en nieuw is zeker de wijze, waarop de heer STROEHLIN, het hierboven aangekondigde werk wenscht uittegeven. In plaats van in boekvorm, zooals dit tot nu toe de gewoonte was, zal iedere medaille op een afzonderlijk fijn kleurig karton, uitvoerig worden beschreven, zoodat het gemis aan afbeeldingen hierdoor zooveel mogelijk wordt vergoed.

De schrijver wenscht alle verschenen gedenkpenningen van de oudste tijden af in zijn werk op te nemen en verdeelt zijn arbeid in drie groote afdeelingen — oudheid, middeleeuwen en nieuwere tijd.

Een begin is gemaakt met het uitgeven van alle portretmedaljes uit den tegenwoordigen tijd. Deze worden alfabetisch gerangschikt, waartoe in de rechter bovenhoek van het blad een kapitale letter is aangebracht, voorafgegaan van het nommer der serie, waartoe het behoort; vervolgens moet bij iedere persoon de volgorde streng chronologisch worden aangewend.

Jaarlijks zullen 12 afl. verschijnen, ieder 25 losse bladen bevattende. De prijs is 12 francs per jaargang, port non compris, te zenden aan M. PAUL CH. STROEHLIN 54, route de chêne, Genève. (Suisse.)

De beschrijving der penningen op losse bladen,

heeft o. a. dit voór, dat ieder de rangschikking er van kan maken, zooals zijn eigen verzameling dat eischt en ook dat thans onbekende, maar later terug te vinden stukken, gemakkelijk daar tusschen kunnen worden gevoegd.

De inrichting is uiterst praktisch, degelijk, artistiek en uitvoerig. Ook wordt van iederen penning, de tegenwoordige eigenaar vermeld.

Een klein bezwaar is, dunkt ons, de groote uitgebreidheid van het werk, op deze wijze uitgevoerd, met het oog op de ruimte, die het na de voltooiing zal innemen en ook den langen tijd benoodigd, vóór alles gedrukt verschenen zal zijn. Dit doet evenwel aan de waarde van de grootsche onderneming niets af.

Mogt het den heer STROEHLIN gelukken, door veel belangstelling, den voortgang van dit hoogst nuttige werk verzekerd te zien.

II. TRAITÉ DE NUMISMATIQUE MODERNE ET CONTEMPORAINE par A. ENGEL et RAYMOND SERRURE. Deuxième partie, époque contemporaine. Paris E. LEROUX, 1899.

Het tweede gedeelte, l'époque contemporaine, van dit wetenschappelijk, maar tevens voor den leek zeer bevattelijk geschreven werk sluit zich in vele opzichten aan het eerste gedeelte — l'époque moderne — aan.

Minder uitvoerig dan dit laatste, bevat het niettemin een goed geslaagd overzicht van het muntwezen op het laatst der vorige en gedurende de 19e eeuw in zwang. Niet slechts over de in Europa in gebruik zijnde muntstelsels geven de geleerde schrijvers ons

beknopte maar zaakrijke inlichtingen, men treft er evenzeer een overzicht in aan van het geldwezen der overige rijken, koloniën enz.

Het is inderdaad opmerkenswaardig hoe goed de schrijvers er in geslaagd zijn, in een betrekkelijk klein aantal bladzijden zóóveel te zeggen.

Ons komt het voor dat de afbeeldingen in dit tweede gedeelte niet zoo gelukkig zijn geslaagd, als die in de vroeger verschenen deelen, doch dit schaadt niets aan het geheel.

De traités de numismatique du moyen-age I en II, moderne et contemporaine vormen te zamen een studiewerk, dat niemand te vergeefs zal raadplegen.

Het is zeer te betreuren, dat het tragisch overlijden van een der schrijvers, die nog zóóveel had kunnen geven, een schaduw komt werpen op de voltooiing van dit grootsche werk.

M. D. M.

De kommissie van redaktie ontving alsnog in dank de navolgende toezeggingen voor bijdragen in de meerdere kosten van uitgaaf van het Tijdschrift, veroorzaakt door de opneming van de beschrijving der Nederl. penningen 1864—1890.

AUG. SASSEN	f 5.—
Jhr. mr. J. H. HORA SICCAMA	„ 5.—

Door uitlandigheid van sekretaris en konservator moest de inhoudsopaaft van tijdschriften achterwege blijven.

**Handelingen van de jaarlijksche vergadering
gehouden 9 juni 1900 te Haarzuylens
(prov. Utrecht).**

(UITTREKSEL).

Tegenwoordig zijn de heeren: BATAERD, STEPHANIK, BOM, Jhr. VAN SYPESTEYN, Dr. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ, Jhr. VAN DEN BRANDELER, ZWIERZINA, Jhr. SPEELMAN, Jhr. mr. M. W. SNOECK, Dr. BRAAKENBURG VAN BACKUM, Dr. SCHOLS, A. BEGEER, Jhr. mr. VAN SASSE VAN YSSELT, KARREMAN, VAN DE WATER en PAUL BORDEAUX.

Kennisgeving van verhindering werd ontvangen van de heeren Burggraaf B. DE JONGHE, SASSEN, DU CROCQ, Jhr. M. A. SNOECK, Mr. BESIER, Mejuffrouw DE MAN, de heeren: Mr. DEKETH, TER GOUW, BRUYNESTEYN, Jhr. RAM, Ds. LÜTGE, Jhr. mr. BEELAERTS VAN BLOKLAND, DE WITT HAMER, HOLLESTELLE, Mr. KLEVN, Jhr. mr. HORA SICCAMA, C. L. J. BEGEER,

DE WAARD, OORTMAN GERLINGS, Jhr. mr. VAN MEEUWEN, VANDEN BROECK, DE WITTE, Baron FÉLIX BETHUNE en VISART DE BOCARMÉ.

Wegens afwezigheid van den voorzitter, opent de heer BATAERD de vergadering. Hij herinnert er aan, dat 't Congres international de Numismatique te Parijs van 14—16 juni a.s. zal plaats hebben, zoodat wij ditmaal van art. 10 Huish. Regl. moesten afwijken en de vergadering eene week vervroegen.

De sekretaris deelt mede, dat het Genootschap op den laatsten december 1899, 96 leden telde, te weten: 1 eerelid, 28 gewone, 35 buitengewone en 32 buitenlandsche leden.

De hoofdgebeurtenis is het verkrijgen van de vergunning het praedikaat „koninklijk” te mogen voeren, een blijk van waardeering ons door H. M. de Koningin geschonken, dat voor 't Genootschap van groot nut is.

De ontvangsten bedroegen *f* 935.95, de uitgaven *f* 683.41½, zoodat een batig slot van *f* 252.53½ verkregen werd.

Het verslag van den konservator getuigt van talrijke aanwinsten in de afdeeling gedenkenpenningen. De inhuldiging van H. M. de Koningin is hier bijzonder herdacht, terwijl ook onze medeleden-kunstenaars door toezending van hunne kunstvoortbrengselen van hunne groote belangstelling blijk gaven.

Voor 't Tijdschrift bewilligde de vergadering :
20 vel met *f* 100.— voor platen, tezamen *f* 700.—

Als gewone leden werden benoemd de heeren ANTH. BEGEER en J. PH. M. MENGER, beide te Utrecht; als buitengewone leden de heeren: Jhr. mr. C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Utrecht; Mr. W. O. GALLOIS, 's Gravenhage; J. A. A. GERRITSEN, Amsterdam; A. VAN DER HOOP, Oud-Beierland; J. HOUWING, Sneek; J. P. R. MENGER, Utrecht; J. C. P. E. MENSO, Utrecht; J. W. MENSO, 's Gravenhage; Mr. S. MULLER Fz., Utrecht; Mr. J. A. SILLEM, Amsterdam; Jhr. mr. D. F. TEIXEIRA DE MATTOS, 's Gravenhage; S. WIGERSMA HZN., Leeuwarden; M. G. WILDEMAN, 's Gravenhage en H. LABOUCHÈRE, Doorn.

Het aftredend bestuurslid, de heer Jhr. M. A. SNOECK, werd als zoodanig zonder stemming herkozen. Voor nieuw lid in de redaktie wijzen de stemmen den heer AUG. SASSEN aan.

De jaarvergadering van 1901 zal te Leeuwarden om 9 uur v.m. plaats hebben. Hierdoor zullen zelfs veraf wonende medeleden nog 's-avonds hunne woning kunnen bereiken.

Op het graf van Mr. JACOB DIRKS zal dien dag een krans worden gelegd.

De heer PAUL BORDEAUX te Neuilly s. Seine wordt aangewezen als afgevaardigde op het kongres te Parijs.

De heer BORDEAUX, ter vergadering aanwezig, verklaart de belangen van 't Genootschap gaarne te zullen behartigen en houdt daarna eene belangrijke „*Communication sur un mé-reau inédit des fabricants d'étoffes d'Utrecht, frappé en 1742.*”

Op voorstel van den heer ZWIERZINA, wordt besloten te onderzoeken of het oprichten van een onderling leesgezelschap door onze leden gewenscht wordt

Dr. BRAAKENBURG VAN BACKUM verrast de aanwezigen door een keurigen afdruk van een ets, van ROELAND ROGHMAN, voorstellende het kasteel de Haar in het begin der 18^e eeuw.

Dr. SCHOLS schenkt een verguld bronzen draagpenning, bestemd om de vaandels te sieren van die vereenigingen, welke aan de 4^e uitvoering (4--6 aug. 1894) van 't Nederlandsch Gymnastiekverbond (Zuidergewest) zouden deelnemen. Door het uitbreken van de cholera heeft deze echter niet plaats gehad.

De heer G. VAN DE WATER schenkt hondenpenningen van Gorkum uit de jaren 1895, '96, '97 en '98, waarna de vergadering gesloten wordt.

JOH. W. STEPHANIK,
Sekretaris.
